

Kierunek nr 3 polityki oświatowej MEN 2024/2025 – szkolenie szczegółowe

Opracowanie: Małgorzata Karwala

Wprowadzenie

Szkolenie ma na celu doprecyzowanie zawartości merytorycznej trzeciego kierunku polityki oświatowej. Pozwoli to Państwu adekwatnie przygotować się do realizacji zadań związanych z tym priorytetem. W kolejnych szkoleniach proponujemy Państwu przykładowe działania do realizacji w przedszkolu, szkole i placówce pozwalające na adekwatną i efektywną realizację kierunku nr 3.

Obszar 1. Wspieranie dobrostanu dzieci i młodzieży, ich zdrowia psychicznego.

Obszar 2. Rozwijanie u uczniów i wychowanków empatii i wrażliwości na potrzeby innych.

Obszar 3. Podnoszenie jakości edukacji włączającej i umiejętności pracy z zespołem zróżnicowanym.

Podstawa prawna ustalania kierunków polityki oświatowej państwa

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 737).
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 750 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 986).

Gdzie należy uwzględnić kierunki polityki oświatowej wskazane przez MEN na rok szkolny 2024/2025

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego Dz.U. z 2024 r. poz. 15

Dyrektor szkoły lub placówki opracowuje na każdy rok szkolny plan nadzoru pedagogicznego, który przedstawia na zebraniu rady pedagogicznej, a w przypadku szkoły lub placówki, w której nie tworzy się rady pedagogicznej – na zebraniu z udziałem nauczycieli i osób niebędących nauczycielami, które realizują zadania statutowe szkoły lub placówki, w terminie do dnia 15 września roku szkolnego, którego dotyczy plan.

Plan nadzoru pedagogicznego

Plan nadzoru pedagogicznego jest opracowywany z uwzględnieniem wniosków z nadzoru pedagogicznego sprawowanego w szkole lub placówce w poprzednim roku szkolnym oraz podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa, o których mowa w art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy prawo oświatowe.

Plan nadzoru pedagogicznego zawiera w szczególności:

1. tematykę i terminy przeprowadzania kontroli,
2. zakres wspomagania nauczycieli w realizacji ich zadań,
3. plan obserwacji.

Cele nadzoru pedagogicznego

Kontrola obejmuje działania dyrektora szkoły lub placówki prowadzone w szkole lub placówce w celu oceny:

- Stanu przestrzegania przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki,
- przebiegu procesów kształcenia i wychowania w szkole lub placówce,
- efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki.

W ramach działań kontrolnych należy uwzględnić zadania realizowane w ramach kierunków polityki oświatowej ogłoszonych przez MEN.

Obszar 1. Wspieranie dobrostanu dzieci i młodzieży, ich zdrowia psychicznego

Na podstawie materiałów Anny Borkowskiej w ramach projektu Fundacji „Masz szansę”

Dobrostan dzieci i młodzieży – wyjaśnienie pojęcia:

„Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) definiuje zdrowie psychiczne jako dobrostan, w którym jednostka realizuje swoje możliwości, potrafi poradzić sobie z różnymi sytuacjami życiowymi, jest w stanie uczestniczyć w życiu społecznym i produktywnie pracować.

Zdrowie oznacza nie tylko brak zaburzeń czy choroby, ale także potencjał psychiczny, który będzie fundamentem dobrego samopoczucia i efektywnego funkcjonowania społecznego”.

Obszar 1. Wspieranie dobrostanu dzieci i młodzieży, ich zdrowia psychicznego (cd.)

Dobrostan jest definiowany jako pozytywny stan psychiczny, który przejawia się wysokim poziomem satysfakcji z życia i jego różnych obszarów, charakteryzuje się przewagą uczuć pozytywnych nad negatywnymi oraz „uogólnionym poczuciem szczęścia”

Na poziom dobrostanu wpływa wiele czynników, w tym: samoakceptacja, osobisty rozwój, cele w życiu, panowanie nad otoczeniem, autonomia, relacje z innymi. Istotne są również czynniki takie jak wiek, stan zdrowia czy miejsce zamieszkania.

W przypadku dzieci czynniki te są jednak nieco inne. Niezwykle znaczące (oprócz wieku czy płci) są poziom lęku i smutku, samooceny, wiary we własne siły i poczucie wykluczenia odczuwane przez dziecko.

Obszar 2. Rozwijanie u uczniów i wychowanków empatii i wrażliwości na potrzeby innych

Empatia to umiejętność rozumienia i odczuwania emocji innych osób oraz reagowania na nie. Jest to ważna umiejętność, która pozwala na budowanie pozytywnych relacji z innymi ludźmi. Empatia pomaga nam także w zrozumieniu i rozwiązywaniu konfliktów oraz w nauce i w pracy w grupie.

Jednak niektóre dzieci mają trudności z wykazywaniem empatii, co może prowadzić do problemów w relacjach z innymi. Stanowi to punkt wyjścia do podejmowania działań mających na celu rozpoznawanie potrzeb dzieci i młodzieży w obszarze umiejętności empatycznych, jak i planowania adekwatnych form i metod pracy pozwalających na rozwijanie empatii u młodych ludzi.

Obszar 2. Rozwijanie u uczniów i wychowanków empatii i wrażliwości na potrzeby innych (cd.)

Osoby empatyczne są świadome uczuć innych osób, dostrzegają podłoże wyznawanych przez nie wartości i potrafią wczuć się w konkretne sytuacje. Pozwala im to na weryfikowanie własnych poglądów i przyznawanie się do błędów, a także znaczne ograniczenie zachowań agresywnych. Brak empatii w kontekście społecznym jest zjawiskiem negatywnym, ponieważ prowadzi do obojętności, trudności w rozwiązywaniu konfliktów i sięgania do rozwiązań siłowych.

W realizacji zadań związanych z rozwijaniem empatii u dzieci i młodzieży należy mieć na uwadze, że wzrost wrażliwości społecznej rozwija się wraz z wiekiem. Badania wskazały, że poprawa zdolności reagowania empatycznie różni się w zależności od emocji, jaka była identyfikowana. Świadomość szczęścia istnieje już w wieku 3 do 3,5 lat. Wydaje się, że jako pierwsza rozwija się u dzieci zdolność do odróżniania przyjemnych od nieprzyjemnych sytuacji. To ważne aspekty, które będą determinowały rodzaj działań podejmowanych w szkole, przedszkolu i placówce.

Wrażliwość na potrzeby innych

Wrażliwość to zdolność do odczuwania i reagowania na bodźce zewnętrzne, zarówno fizyczne, jak i emocjonalne. W kontekście psychologii i charakteru człowieka, wrażliwość odnosi się do stopnia, w jakim dana osoba jest podatna na wpływ otoczenia, emocje innych osób oraz własne uczucia.

Wrażliwość jest cechą, która może przynieść wiele korzyści w życiu osobistym i zawodowym. Osoby wrażliwe często charakteryzują się wysokim poziomem empatii, co oznacza, że są w stanie głęboko odczuwać i rozumieć emocje innych ludzi. Dzięki temu mogą tworzyć silne i bliskie relacje, zarówno w sferze prywatnej, jak i zawodowej.

Obszar 3. Podnoszenie jakości edukacji włączającej i umiejętności pracy z zespołem zróżnicowanym

Materiały edukacyjne MEN

Edukacja włączająca rozumiana jest jako podejście w procesie kształcenia i wychowania, którego celem jest zwiększanie szans edukacyjnych wszystkich osób uczących się poprzez zapewnianie im warunków do rozwijania indywidualnego potencjału, tak by w przyszłości umożliwić im pełnię rozwoju osobistego na miarę swoich możliwości oraz pełne włączenie w życie społeczne.

Szkoła ogólnodostępna to szkoła dostępna dla każdego ucznia, otwarta na jego potrzeby i możliwości, realizująca założenia edukacji włączającej. To szkoła zapewniająca każdemu uczniowi warunki do rozwoju i pełnego uczestnictwa w procesie kształcenia i wychowania oraz życiu społecznym szkoły.

Włączenie to proces, który pomaga pokonywać bariery ograniczające obecność, uczestnictwo i osiągnięcia uczniów (UNESCO, 2017).

Obszar 3. Podnoszenie jakości edukacji włączającej i umiejętności pracy z zespołem zróżnicowanym (cd.)

W prawie oświatowym określa się zadania przedszkola, szkoły i placówki w realizacji edukacji włączającej. Składa się na to przede wszystkim:

- organizacja kształcenia specjalnego w przedszkolu i szkole ogólnodostępnej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym;
- dostosowanie warunków egzaminów zewnętrznych i wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny śródroczne i roczne dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych w tym uczniów szczególnie uzdolnionych;
- dostosowanie warunków i organizacji nauki do możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- indywidualizacja procesu kształcenia dostosowana do możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Obszar 3. Podnoszenie jakości edukacji włączającej i umiejętności pracy z zespołem zróżnicowanym (cd.)

Zróżnicowany zespół w przedszkolu i szkole:

W przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych znajdują się dzieci i młodzież, co do których podejmowanie jednolitych działań i zabiegów pedagogicznych nie daje oczekiwanych efektów. Wśród dzieci i młodzieży zdrowych (pod względem fizycznym i psychicznym) są dzieci i młodzież o specjalnych potrzebach edukacyjnych – grupa dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, uczniowie ze stwierdzonymi specyficznymi trudnościami w nauce, dzieci wykazujące niepokojące zachowania, mające trudności z nabywaniem elementarnych umiejętności szkolnych. Wśród uczestników procesu edukacji są także dzieci i młodzież szczególnie uzdolnione – jest to grupa o specjalnych potrzebach edukacyjnych ze względu na zdolności.

Obszar 3. Podnoszenie jakości edukacji włączającej i umiejętności pracy z zespołem zróżnicowanym (cd.)

Podane tu grupy nie wyczerpują pojęcia różnorodności w grupach przedszkolnych i zespołach klasowych.

Realizacja procesu nauczania, wychowania i opieki jest więc bardzo trudna i wymaga od nauczyciela nie tylko znajomości zagadnień związanych z pedagogiką specjalną, ale też metodyki pracy z zespołem zróżnicowanym.

Ważne!

Sprawowanie nadzoru pedagogicznego – zewnętrznego:

Zadania z zakresu nadzoru pedagogicznego dla kuratorów oświaty w zakresie kontroli:

1. w szkołach podstawowych:

Zgodność z przepisami prawa oświatowego organizacji doradztwa zawodowego;

2. w publicznych szkołach podstawowych ogólnodostępnych:

sprawowanie nadzoru pedagogicznego przez dyrektora oraz realizacja zadań w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli w szkołach uzyskujących najniższe wyniki z egzaminu ósmoklasisty.

Dyrektor przedszkola i szkoły może się przygotować w zakresie obszarów kontroli wskazanych przez MEN dla kuratorów oświaty i dokonać kontroli wewnętrznej w ramach planu nadzoru pedagogicznego sprawowanego w placówce.